

Naturen på nära håll

Djurparken som familjen anlänt till utlovar spännande upplevelser. Här ska man få se vilda djur på nära håll! Förväntansfull börjar familjen gå längs den utstakade rutten.

Med jämna mellanrum dyker djuren så upp: hjortdjur, gnagare, fåglar och, viktigast av allt, rovdjur. Barnet lyfts upp i famnen, föräldrarna pekar och förklarar entusiastiskt att här ser vi en berguv, där en älg och – se! – där i skuggan ligger en varg.

Men det finns något falskt i detta entusiasmerande. De vuxna inser att djuren de ser, ”på nära håll”, inte överensstämmer inte med de vanliga associationerna till orden ”varg”, ”älg” och ”berguv”.

Den sistnämnda vägrar nämligen visa sitt imponerande vingspann och ser snarare pinsamt berörd ut av alla förväntansfullt gloende ögon. Älgen vill inte resa sig upp, skogens konung är mer intresserad av att äta liggandes, och vargen, som vi *är* rädda för, är svår att urskilja där han ligger på en skuggad klippa, kippandes efter andan i sommarhettan.

Nåväl, föräldrarna kan ju alltid efteråt, inte alltför detaljerat, säga att familjen sett dessa djur. Djurparksbesöket är ju obligatoriskt och bevis i form av fotografier på att den plikten uppfyllts finns.

VÅRT FÖRHÅLLANDE TILL naturen, djuren inbegripna, behöver inte vara komplicerat men tenderar att vara det eftersom vi försöker ignorera vår plats i förhållandet. När vi idag ser naturen ”på nära håll” så är det ett tecken på att den sällan finns, inte bara i vårt blickfång utan också i våra liv.

Endast då avståndet dominerar blir det nödvändigt att påpeka att på vissa bestämda platser *tycks* människa och natur dela samma rum.

Vi tenderar också att förväxla ”på nära håll” med ”närhet”, som om ett besök i djurparken verkligen skulle föra oss närmare Naturen med stort N. Men lika lite som vi är nära människor vi *betraktar* på nära håll, lika lite är vi nära naturen när vi betraktar den genom glas eller galler. Och det är därför, vill jag påstå, som vi försöker ignorera vår egen roll i det förhållande de flesta av oss har till naturen idag.

En förutsättning för att vi ens ska kunna stå och betrakta en älg på två meters avstånd, är att vi är skyddade från älgen och att älgen är förhindrad att fly. ”På nära håll” betyder just detta: en konstgjord relation där vi kontrollerar sådant som inte kunde kontrolleras ifall vi befann oss *i* naturen.

Men att erkänna detta vore ju att beröva oss det som driver oss att se de inspärrade djuren: idén om det vilda, det okontrollerbara och det farliga. Så vi subtraherar bort oss själva från ekvationen, som om de djur vi betraktar skulle vara tillgängliga för oss – och på samma sätt – även utan skyddande konstruktioner av stål och betong.

Entusiasmerandet klingar dock alltid falskt, om inte i barnens öron så i våra egna. Hur nära vi än kommer denna *variant* av naturen, så kommer den alltid att påminna oss om något förlorat.

Kanske är det den påminnelsen, och den medföljande känslan av sorg, som gör att föräldrar ofta är gladare när de lämnar en djurpark än när de anländer till en.

Dan Lolax

dan.lolax@abo.fi